Anul al 55-lea
14 Pagini

EXEMPLARUL { In România 3 lei / In străinătate 6 lei

Taxa poştală plătită în numerar conform aprobării dir. G-le P. T. T. No. 120. 288/932

Nr. 254 Duminică 18 Septembrie 1938
14 Pagini P I I I I

ABONAMENTE
IN ŢARA
Lei 200 pe 3 luni
Lei 380 pe 6 luni. Lei 750 pe 12 luni. O lună Lei 80
In străinătate în raport cu tariful poştal şi valuta

UNIVERSUL

CELE DIN URMA ŞTIRI DIN LUMEA INTREAGA, TELEGRAFICE ŞI TELEFONICE
REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA: BUCUREŞTI, STR. BREZOIANU No. 23-25
CENTRALA TELEFONICA A ZIARULUI: 3.30.10: SECRETARIATUL DE REDACŢIE: 3.30.15

ABONAMENTE
IN ŢARĂ pe un an la UNIVERSUL COPIILOR ZIARUL CĂLĂTORIILOR, VESELIA, RADIO UNIV. şi UNIV. LITERAR câte 220 lei
ILUSTR. ROMÂNĂ şi UNIV.-SPORT câte 500 lei

Fondator: LUIGI CAZZAVILLAN
Proprietar: „UNIVERSUL" S. A.
Inscris sub Nr. 160 Trib. Ilfov

DIRECTOR
ŞI ADMINISTRATOR DELEGAT
STELIAN POPESCU

ASOCIAŢIUNEA SIBIIU

Industria noastră de războiu

Consiliul de miniştri a luat dispoziţia ca să pună sub control militar cu începere dela 15 Septembrie a. c. toate depozitele şi stabilimentele industriale, care conţin sau produc articole necesare apărării naţionale. Se urmăreşte prin acest control „să se inventarieze capacitatea lor de lucru — materii prime şi fabricate — în vederea intensificării producţiei pentru satisfacerea integrală şi imediată a nevoilor armatei".

Aceste măsuri sunt necesare, nu numai din cauza situaţiei actuale internaţionale, ci pentru o mai bună organizare a industriei noastre în vederea intensificării producţiei sale, în legătură cu interesele permanente ale apărării naţionale şi cu potenţialul nostru de război.

S'a constatat, din experienţa ce s'a făcut în timpul războiului mondial, importanţa covârşitoare ce o prezintă pentru desfăşurarea operaţiunilor militare o industrie naţională organizată din timp de pace, cu utilajul necesar, cu personalul technic de specialitate, cu lucrătorii calificaţi şi având posibilitatea să producă calitativ şi cantitativ, în condiţiile impuse de nevoile armatelor.

Au suferit mult ţările beligerante, care, în materie de înarmări şi muniţiuni, au fost nevoite să şi le procure din alte ţări — aliate, sau neutre. Printre aceste ţări a fost şi România, care, fiind nevoită să-şi procure armament şi muniţii din Franţa, a suferit din cauza întârzierii transporturilor pe apă şi uscat, ca şi a riscurilor inerente stării de război.

Situaţia unei ţări, tributară străinătăţei, în procurarea armamentelor şi a materialului de război, a fost expusă într'un memoriu adresat fostei comisiuni pregătitoare a conferinţei dezarmării, de guvernul grec.

In acest document iată ce s'a spus:

„Evident că o ţară industrială, bogată în materii prime, poate foarte uşor şi repede, în caz de război, să'şi asigure armamentele şi materialele de tot felul. Implinindu-şi nevoile prin propriile sale resurse, o asemenea ţară este într'o situaţie incomparabil superioară unei ţări sărace în materii prime şi lipsită de o industrie de război, care este silită să importe tot ceea ce reclamă apărarea teritoriului său. Ţările din ultima categorie, atunci când intervine un pericol iminent pentru siguranţa lor, sunt aproape dezarmate şi incapabile să se înarmeze la vreme, în cât sunt ameninţate să fie invadate şi învinse".

Pe de altă parte, cum armamentul modern, prin sporirea considerabilă a puterii focului, este un mare consumator de muniţii şi distrugător de m[illegible]riale, cu atât mai mult se impune organizarea unei industrii naţionale de mare capacitate şi cu o producţie cât mai intensivă, spre a putea face faţă, în timp de război, nevoilor armatelor de operaţiuni. O asemenea industrie trebue organizată din timp de pace în aşa condiţiuni, încât să poată satisface interesele apărării naţionale, atât prin disponibilităţile sale în materii prime, cât şi prin utilajul şi personalul său technic şi muncitoresc.

Pe lângă stabilimentele industriale, producătoare de armament, muniţii şi diferite materiale de război, mai sunt şi alte categorii de întreprinderi, în legătură cu apărarea naţională.

Arsenalul unei armate moderne nu cuprinde numai tunuri, mitraliere, puşti şi muniţii, ci mii de aparate, care prin ele însile nu sunt instrumente ucigătoare, dar sunt indispensabile technicei moderne militare.

D. François Canac, într'un studiu publicat în **„Revue des Deux Mondes"**, sub titlul: **„Ştiinţa şi apărarea naţională"**, a arătat ce contribuţie însemnată dau laboratorul şi ştiinţa în general, prin cercetările, descoperirile, invenţiile şi instrumentele sale pacifice, apărării naţionale.

Statele-Unite ale Americei de Nord dispun de un vast institut de cercetări şi lucrări ştiinţifice, în legătură cu technica războiului.

De aceea şi noi trebue să dăm toată atenţia dezvoltării industriei în legătură cu interesele apărării naţionale, căutând prin toate mijloacele să-i asigurăm o producţie intensivă, calitativă şi cantitativă.

SCRISORI DIN LONDRA

Starea de spirit a englezilor in momentul de faţă

de AUGUR

Londra, 11 Septembrie

A analiza starea de spirit a englezilor în momentul de faţă este o ocupaţie dintre cele mai folositoare. Căci această stare de lucruri este pe cale de a suferi o transformare, care va avea repercusiuni asupra afacerilor Europei. Englezii devin războinici.

Când vorbim de spiritul războinic al englezilor, nu voim să spunem prin aceasta că există în Anglia dorinţa de a se bate pentru cehi. Pentru această ţară, relativ depărtată, al cărei nume nici nu au învăţat încă să-l silabisească, englezii au o desăvârşită indiferenţă. Dar sunt exasperaţi la gândul că un om ca Hitler le face viaţa nesuferită. Din voinţa Führerului, ameninţarea unui conflict general stă atârnată deasupra capetelor noastre. Iată ceeace englezul mijlociu nu poate suferi. Oamenii de aci au ajuns în cele din urmă la concepţia că dacă războiul este inevitabil, mai bine să-l înceapă imediat.

De multă vreme suntem în legături cu provincia. Starea de spirit din ţară este aceea pe care am descris-o. Englezii sunt exasperaţi de provocarea aceasta nesfârşită. Să sperăm că Germania în sfârşit va înţelege la timp pericolul ce'l prezintă pentru ea atitudinea engleză. Căci de astă dată nu pentru 20 de ani, ci pentru mult mai mult, Marea Britanie va căuta să pună pe germani în neputinţă de a le mai pricinui vre-un rău.

Este interesant de a constata că numai problema germană interesează acum. Chestiunea spaniolă a trecut pe al doilea plan. E interesantă deasemenea convingerea generală că în cazul unui conflict, toată lumea va fi de partea englezilor şi a francezilor. Legătura cu Franţa este

(Continuare in pag. 2-a)

REALITĂŢI DRAMATICE

Speranţele îndărătnice de pace ale unei lumi crescute, timp de douăzeci de ani, în oroarea războiului, stau în cumpănă azi cu fatale şi dramatice realităţi.

Cerând dreptul de autodeterminare pentru Germanii Sudeţi, cancelarul Hitler pretindea implicit deslipirea lor de Cehoslovacia şi unirea lor cu Germania. Acesta e faptul de căpetenie. Dacă el sa va realiza prin abdicarea Cehoslovaciei, prin rebeliunea Sudeţilor, prin plebiscit ori prin intervenţia germană, pentru Reich aceasta este o simplă modalitate.

O transacţie nu mai este posibilă. Misiunea Runciman a văzut terenul fugindu-i de sub picioare.

Termenii unui compromis, obţinut prin libere negocieri, sunt total depăşiţi de evenimente. Nu este o simplă întâmplare că lordul Runciman s'a mutat la legaţiunea engleză din Praga. Din acel moment el a devenit un simplu ambasador extraordinar al Marei Britanii. Pentru această ţară, insuccesul — brutal impus de Reich — al mediaţiunii ei este o gravă scădere de prestigiu, care nu poate rămânea fără urmări, dacă ne gândim că mijlocirea engleză a avut consimţimântul Germaniei.

Cehoslovacii nu puteau acorda Sudeţilor nici revendicările integrale, formulate în cele opt puncte dela Karlovy Vary. Aceasta ar fi indemnat desmembrarea virtuală a ţării lor.

Germanii Sudeţi, care şi-au părăsit organizaţia centrală din Praga, şi-au instalat cartierul general la Asch, oraşul natal al d-lui Henlein, de unde, printr'un comunicat oficial al partidului, au făcut cunoscut guvernului din Praga că pretind dreptul la autodeterminare deplină.

Joi, d. Henlein, într'o declaraţie care a făcut deja ocolul lumii, afirmă că, prin represiunea mişcărilor sudete, poporul ceh a demonstrat că o viaţă comună cu Germanii, în cadrul aceluiaşi Stat, este imposibilă.

„Voim să trăim ca Germani liberi, a proclamat d. Henlein. Vrem să revenim la Reich!"

Intreg potenţialul politic şi unitar al Germaniei se află în spatele Sudeţilor. Armele şi muniţiunile le sosesc din abundenţă, pentru susţinerea acţiunii lor separatiste, peste o frontieră, care, în intenţiile lor, este deja suprimată.

Precizarea categorică a atitudinii Germaniei la Nürnberg a schimbat, dela o săptămână la alta, în întregime şi punctul de vedere italian. Diplomaţia romană consideră până azi autonomia Sudeţilor compatibilă cu unitatea republicii cehoslovace.

O notă a agenţiei oficiale „Informazione Diplomatica", un comunicat oficial al guvernului fascist, în fine, brutala scrisoare publică adresată de Duce lordului Runciman ne arată — în termeni categorici — că Italia împărtăşeşte în întregime astăzi cererea Germaniei ca regiunea Sudeţilor să fie despărţită de Cehoslovacia şi alipită la Reich.

In tabăra ostilă Cehoslovaciei atitudinile sunt deci clare, obiectivele sunt precise, deciziunile pot fi luate instantaneu.

Cum vor evolua lucrurile nu e greu de prevăzut.

Sudeţii multiplică incidentele. Ei sunt de pe acum în stare de rebeliune deschisă contra guvernului din Praga. Primesc ordine de la Berlin, se intrunesc pe teritoriul german, dau ultimaturi categorice guvernului central, proclamă secesiunea lor de Praga. Intr'un prim timp se va aştepta de la pre[illegible]e, ameninţare şi revoltă înfăptuirea dreptului de autodeterminare. Un congres al partidului sau o altă adunare poate proclama autonomia naţională a Sudeţilor şi alipirea lor la Reich. Faptul împlinit ar fi astfel creat. Chiar pentru guvernul german o asemenea soluţie ar fi preferabilă, căci ea n'ar da loc la o agresiune militară formală, care ar pune în mişcare mecanismul tratatelor de asistenţă ale Cehoslovaciei cu Franţa şi Sovietele şi pe cale de consecinţă ar provoca şi intervenţia engleză. S'ar face astfel economia unui război. Dar sunt toate indiciile că, dacă cehii nu cedează în faţa forţei, o intervenţie militară germană va trebui să sprijine acţiunea Germanilor Sudeţi.

Faţă de acţiunea separatis-

(Continuare în pag. 2-a)

Intrevederea primului ministru al Angliei cu cancelarul Hitler

D. Chamberlain se inapoiază la Londra urmând să aibă o nouă intrevedere cu Fuhrerul cancelar peste câteva zile

Muenchen, 15 (Rador). — **Avionul pe bordul căruia se află d. Chamberlain a aterizat la ora 12 şi 35 pe aerodromul din Muenchen.**

La aerodrom, d. Chamberlain a fost salutat de d-nii von Ribbentrop ministrul afacerilor străine al Reichului, von Weiszacker subsecretar de stat în ministerul afacerilor străine, von Dirksen ambasadorul Reichului la Londra, sir Neville Henderson, ambasadorul Marei Britanii la Berlin şi de o mare mulţime care a ovaţionat îndelung pe primul ministru britanic.

O companie din secţiile de protecţie a dat onorurile.

Insoţit de d. von Ribbentrop, d. Chamberlain s'a dus cu automobilul la gară de unde a plecat cu un tren special la Berchtesgaden.

SOSIREA LA BERCHTESGADEN

Berchtesgaden, 15 (Rador). — *Trenul special al d-lui Neville Chamberlain a sosit în gară la ora 16 şi 30.*

La sosirea d-lui Chamberlain în gara locală, o mulţime imensă a salutat pe primul ministru britanic, aclamând, aruncând pălăriile în aer şi scoţând urale frenetice.

LA BERGHOF

La ora 16 şi 55, d. Neville Chamberlain a sosit la Berghof, reşedinţa d-lui Hitler.

In momentul când primul ministru britanic a coborît din automobil, Fuehrerul cancelar Hitler i-a ieşit în întâmpinare la intrarea în vilă.

O companie din garda personală a Fuehrerului i-a dat onorurile.

D. Chamberlain era însoţit de d-nii Neville Henderson, ambasadorul Marei Britanii la Berlin, von Ribbentrop, ministrul afacerilor străine al Reichului, sir Horace Wilson şi William Strang, din ministerul afacerilor străine al Marei Britanii.

După ce a strâns cu cordialitate mâna înaltului oaspete, Fuehrerul a invitat pe d. Chamberlain la un ceai în salonul cel mare al reşedinţii d-lui Hitler.

Conversaţiile dintre d-nii Hitler şi Chamberlain

Berchtesgaden, 15 (Rador). — In cursul ceaiului, a fost o conversaţie generală. D. Chamberlain s'a arătat cu acest prilej sensibil la primirea ce i s'a făcut în Germania.

După ceai, d-nii Hitler şi Chamberlain s'au retras. Nu se ştie exact dacă au rămas singuri sau dacă se aflau de faţă şi d-nii Henderson şi von Ribbentrop.

La ora 19,25 s'a înapoiat singur la Grand Hotel, sediul delegaţiei engleze, d. Strang, ducând cu el o servietă tixită de documente.

❖

Berchtesgaden, 14 (Rador). — **După plecarea d-lui Chamberlain, cancelarul Hitler a rămas într'o lungă consfătuire cu d. von Ribbentrop, ministrul afacerilor străine.**

D. Chamberlain se înapoiază la Londra

Comunicatul oficial asupra intrevederii

Berchtesgaden, 15 (Radio-Central). — **Asupra întrevederii dintre d-nii Chamberlain şi Hitler s'a dat azi următorul comunicat oficial german:**

„Fuhrerul a avut la Obersalzberg o consfătuire cu d. Chamberlain, preşedintele consiliului britanic, în cursul căreia s'a făcut un schimb de păreri amănunţit şi deschis asupra situaţiei.

„D. Chamberlain se înapoiază mâine la Londra, spre a avea consfătuiri cu guvernul britanic, urmând să vină peste câteva zile din nou în Germania, cu scopul de a continua tratativele".

O DECLARAŢIE A D-LUI CHAMBERLAIN

Londra, 15 (Radio-Central). — D. Chamberlain, înapoindu-se la Berchtesgaden dela Obersalzberg, a declarat reprezentanţilor presei următoarele:

„Am avut o lungă consfătuire cu d. Hitler. Mă voi întâlni din nou cu d. Hitler peste câtva timp. Mâine mă înapoiez la Londra".

Intrevederea a decurs într'un spirit amical

Berchtesgaden, 15 (Rador). — **O notă oficioasă din sursă germană declară:**

Se anunţă că întrevederea dintre preşedintele de consiliu al Angliei şi Fuehrerul cancelar a avut loc într'un spirit foarte amical.

Discuţiile, care, după cum se ştie, vor fi continuate, au durat două ore şi jumătate.

La Berchtesgaden predomină impresia că prima luare de contact între cei doi oameni de stat a dat un rezultat bun şi că prin urmare sunt cele mai bune speranţe că viitoarea întrevedere se va desfăşura în acelaş spirit.

CITIŢI IN PAG. 11:
Misiunea d-lui Chamberlain la Berchtesgaden

Cancelarul Hitler rostindu-şi discursul la închiderea congresului din Nürnberg

Sesiunea consiliului Societăţii Naţiunilor

D. Petrescu-Comnen (x), ministrul de externe român, părăsind palatul Societăţii Naţiunilor

FILME

A fost odată...

Spicuiri din ziarul „L'Indépendence Roumaine" dela 20 Martie 1883...

Ecouri din Bucureşti: Dl. Eugen Stătescu, ministrul justiţiei, deşi indispus, a primit acasă pe d. Dragumis, ministrul Greciei, şi pe d. general Creţianu, şeful casei militare a Suveranului. Sosiţi în Capitală: generalii Al. Angelescu şi G. Anghelescu, comandanţii corpurilor 3 şi 1 armată. D. Dumitru Brătianu a plecat la Piteşti. Este vorba ca Palatul Justiţiei să fie construit în calea Rahovei, peste drum de Aşezămintele Brâncoveneşti, iar curtea cu juri să fie mutată de la teatrul Orfeu... Dl. I. C. Brătianu, preşedintele Consiliului, a vizitat pe baronul Saurma, ministrul Germaniei, care a primit apoi pe dl. Withe, ministrul Angliei. In amfiteatrul facultăţii de drept conferenţiază d-nii Em. Porumbaru, şeful diviziei consulatelor şi contenciosului din ministerul de externe, şi C. Dissescu, profesor de drept internaţional.

Ecouri mondene: „Recepţie şi „ceai vorbitor" la legaţia rusă. O privighetoare, domnişoara Assan, a cântat duios cele mai frumoase romanţe. O zână, principesa Elena Bibescu, a ţinut sub farmecul său auditoriul ales pe şprinceană.

Curier judiciar: Divergenţă la curtea de apel, compusă din Al. Filitis, preşedinte, Toma Brătianu şi Petroni, consilieri. Zenide, procuror. Partea civilă, ministerul de finanţe, reprezentat prin avocaţii Ion Lahovari şi Vasile Brătianu. Apărători: Gh. Paladi „care imită cu mult talent pe maestrul său Petre Grădişteanu".

Spectacole: La teatrul Naţional „Crima din Rue de la Paix" cu Nottara.

Intâmplări din Capitală: „Intre vecini trebue să fie servicii reciproce. Fiecare se ajută în măsura mijloacelor sale. In virtutea acestui principiu, femeea Siţa, din strada Maşinei, ştiind că unul din vecinii săi, Dumitru Iordan, posedă câţiva galbeni, şi voind să-l împiedice de a-i cheltui la cârciumă, n'a găsit nimic mai bun decât să le schimbe domiciliul, oferindu-le ospitalitate în buzunarul ei. Acest fel de a pune în practică marile principii de caritate n'a convenit însă lui Dumitru Iordan, care a obţinut arestarea binevoitoarei sale vecine".

Don José

Dacă Japonia intervine,

Statele-Unite vor apăra interesele britanice

Washington, 15 (Rador). — **Corespondentul agenţiei „Havas" transmite:**

Declaraţia ministrului de externe al Japoniei că Japonia va interveni în cazul unui conflict în care va fi amestecată şi Germania, — deoarece şi-a luat un asemenea angajament prin pactul contra Internaţionalei Comuniste — nu a turburat cercurile oficiale americane cari o socotesc în primul rând drept o manifestaţie menită să îndrepte atenţia lumii spre Japonia.

Oricum ar fi, marina de războiu americană este gata pentru orice eventualitate, ea putând pleca imediat la Hawai în cazul unui conflict.

In unele cercuri se afirmă că, în cazul unui conflict generalizat, Statele Unite vor apăra Australia contra unui atac japonez.

Ministerul afacerilor străine se mărgineşte să amintească atitudinea generală a Statelor Unite în politica externă. Se subliniază că marina americană apără interesele americane dar că interesele americane coincid de multe ori cu cele britanice, în special în oceanul Pacific.

Reglementarea unor chestiuni de graniţă între Franţa şi Germania

Paris, 15 (Rador). — *Ministerul afacerilor străine comunică:*

Negocierile franco-germane din ultimele zile cu privire la reglementarea unor chestiuni de graniţă, în legătură cu barajul pe Rin, lângă Kembs, au fost duse la bun sfârşit.

S'a întocmit un proect de acord care va fi supus aprobării celor două guverne.

Intrunirea reprezentanţilor statelor Intelegerii Balcanice la Geneva

Geneva, 15 (Rador). — Reprezentanţii statelor Intelegerii Balcanice s'au întrunit la sediul delegaţiei permanente elene de pe lângă Societatea Naţiunilor.

Au luat parte la întrunire: din partea Greciei, d-nii Mavrudis, Politist şi Polihroniadis; din partea României, d-nii N. P. Comnen, Pella şi Crizeanu; din partea Turciei, d-nii Rustu Aras şi Mechmedin Sadak; din partea Iugoslaviei, d-nii Andrici şi Subotici.

La sfârşitul acestei reuniuni, s'a dat următorul comunicat:

„Delegaţii statelor Intelegerii Balcanice, aflători la Geneva cu prilejul celei de a 19-a adunări a Societăţii Naţiunilor, s'au întrunit azi, 15 Septembrie la sediul delegaţiei elene.

Delegaţii au procedat la un schimb de vederi asupra situaţiei generale şi asupra chestiunilor interesând în mod special ţările lor.

Ei au putut constata perfecta lor comunitate de concepţie şi de interese.

In afară de aceasta, au hotărît să menţină un strâns contact între dânşii în tot cursul prezentei sesiuni a adunării.

Sesiunea ordinară a consiliului permanent al Intelegerii Balcanice va avea loc în cursul lunii Ianuarie 1939, la Bucureşti".

Publicul londonez urmăreşte cu mare atenţie activitatea diplomatică dela Foreign Office